

Romeo i Julieta de William Shakespeare

EL TEMA I ELS SUBTEMES DE L'OBRA

1.– Estableix un tema que s'adeqüi al contingut de l'obra de Shakespeare. Tingues en compte tots els elements bàsics que hi intervenen (l'amor, el destí, la mort, la responsabilitat moral dels personatges, etc)

2.– L'amor és un dels subtemes més marcats en l'obra. Estableix per a cadascun dels personatges, que tot seguit t'indiquem, el tipus d'amor amb el qual creus que s'identificaria i justifica la tria:

Tipus d'amor:

Convencional Petrarquista moralista realista

Fra Llorenç, Mercutio, Romeo, la Dida, Capulet (cap de família), criats, Montagú (cap de família), Julieta

3.– El destí i la mort són dos dels subtemes més remarcables de l'obra; busca almenys dos fragments de l'obra on adoptin forma de presagi, somni, premonició...

Un dels fragments que adopta la forma de presagi per mitjà del somni és el següent, que apareix en l'Acte I, a l'escena IV:

ROMEO. Per més que anem a aquesta mascarada

de bona fe, no hi hauríem d'anar.

MERCUTIO. Puc preguntar perquè?

ROMEO. Aquesta nit he somiat...

MERCUTIO. Doncs jo també.

ROMEO. Què has somiat?

MERCUTIO. Que els somnis menteixen sovint.

ROMEO. Jeuen al llit, però somien veritats.

MERCUTIO. Ja veig que ha esta amb tu la Reina Mab

que és fada que fa de llevadora

és menudeta com la pedra d'àgata

que porten a l'anell els regidors,

i entra pel nas als homes adormits.

*[...]I quan les noies s'ajeuen d'esquena,
és aquesta bruixa que les prem,
les ensenya a concebre i a ser dones
de bon portar, i també...*

*ROMEO. Prou, Mercutio, prou,
que no parles de res!*

*MERCUTIO. Es cert: parlo de somnis,
que són els fills d'un cervell desvajat,
nascuts de la més vana fantasia,
una substància més prima que l'aire,
més inconstant que el vent, el que festeja
el pit glaçat del nord, i que, enutjat,
se'n va d'allí bufant, i gira el rostre
i se'n va cap al sud, gotejant la rosada.*

BENVOLIO. Parles d'un vent que ens duu lluny de nosaltres.

El sopar ja està a punt i arribarem molt tard.

*ROMEO. Segurament massa aviat: pressento
una desgràcia que els astres m'amaguen
i que podria començar el seu curs cruel
aquesta nit, quan comenci la festa,
com si hagués d'acabar la vida miserable
que porto dins del pit, a causa
d'una mort prematura. Però, en fi,
que Aquell que guia el rumb del meu vaixell,
n'inflí també les veles. Som-hi, alegrem-nos senyors!*

BENVOLIO. Toca, timbal!

Un altra premonició, potser inconscient per part del personatge, però un símbol que posa a propòsit l'autor, apareix en l'Acte III, escena V:

[Surt la Dida]

JULIETA. Que vingui el dia, doncs, i que marxi la vida.

ROMEO. Adéu, adéu. Un altre bes i ja me'n vaig.

[Romeo baixa]

JULIETA. Així, te'n vas? Amor, senyor, espòs i amic,

he de saber de tu a cada hora del dia,

i hi ha tants dies en un sol minut!

Amb aquests comptes em faré molt vella,

abans de tornar a veure el meu Romeo.

ROMEO. Adéu, no deixaré escapar ni una sola ocasió

que em permeti enviar-te records meus.

JULIETA. Ah, creus que ens tornarem a veure mai?

ROMEO. Estic segur que sí, i aquests dolors

em serviran pels discursos més dolços

dels dies que ens esperen

JULIETA. Ah, Déu meu!

L'ànima em diu que vindran coses tristes!

Ara em sembla que veure't així lluny

és com si et veies mort en una tomba.

O m'enganyen els ulls o et veig molt pàl·lid.

ROMEO. Amor, confia en mi. En els meus ulls

també t'hi veig, perquè un dolor molt sec

se'ns beu la sang. Adéu, adéu!

[Surt]

En aquest dos fragments es veu clarament que estan posat en forma de premonició pel que passarà al final de

la teatre. La mort és present en totes dues, en el primer fragment fa referència a la mort prematura que tenen els dos protagonistes de l'obra, i la segona a la mort de Romeo.

L'ARGUMENT I EL TEMA

4.– Descobreix sobre el quadre següent l'acurada estructuració que, com a factor fonamental, Shakespeare ha introduït sobre la relació amorosa dels protagonistes:

Relació Amor–Protagonistes	
Acte I	Amor entre els dos
Acte II	Matrimoni
Acte III	Desterrament de Romeo. Separació dels enamorats
Acte IV	Mort falsa de Julieta. Desesperació de Romeo
Acte V	Mort dels dos enamorats

5.– Com està estructurada l'obra?

L'obra està estructurada per un Pròleg al començament, cinc Actes, i aquests dividits en cinc escenes cadascun, menys l'últim Acte que en té tres.

En el Pròleg es fa un breu resum de tota la història, recitada pels cors.

En el primer Acte, és quan Romeo i Julieta es coneixen i es declaren el seu amor d'amagat, tot i sabent que les seves famílies són enemigues.

En el segon Acte, té lloc el casament, també sense que ho saber–ho ningú, només Fra Llorenç, que és qui els ha de casar; i la Dida que ajuda als dos enamorats per concretar el dia de la boda.

En el tercer Acte, es produeix una baralla entre Tibald, que vol matar a Romeo, i Mercutio; Romeo intenta frenar al disputa, però finalment Tibald mata a Mercutio. Romeo enutjat s'enfronta a Tibald perquè no li queda cap altre remei i el mata. A partir d'aquí l'amor entre Romeo i Julieta queda separat del tot, perquè Escalus, Príncep de Verona, desterra a Romeo per haver mort a Tibald, i aquest ha de marxar després de passar la nit amb Julieta i declarar–se i jurar–se amor etern. Quan marxa Romeo, la Sra. Capulet li comunica a la seva filla que es casarà amb Paris.

En el quart Acte Julieta no vol casar–se amb Paris perquè ja està casada amb Romeo, així que demana ajuda a Fra Llorenç, i aquest li dona un beuratge que la farà estar com morta durant un dia, i li diu que li comunicarà a Romeo que la vagi a buscar a la tomba quan es desperti i així marxar tots dos cap a Màntua. Quan la seva mare i la Dida la veuen com morta el dia del casament, s'ho creuen i la porten a enterrar.

I en el cinquè Acte, és quan es produeix el final tràgic. El que no preveuen es que Fra Llorenç no li ha pogut comunicar res, i Romeo es pensa que Julieta és morta, així que compra un verí, i quan la veu estirada a la tomba se'l veu i mort. Julieta es desperta i quan el veu al seu costat mort, es clava el punyal que duia Romeo i mor al seu costat. D'aquesta manera acaben els amants, el Príncep de Verona retreu a les famílies tot el que ha passat per culpa seva, i finalment, fan les paus.

6.– Els autors de tragèdies, ja siguin antics, elisabetians o contemporanis, resolen una sèrie de qüestions –on es desenvoluparà l'argument, quins personatges hi intervindran, quins motius els impulsaran...– amb interioritat a la redacció de l'obra. Podries citar almenys cinc característiques de la tragèdia que siguin presents a l'obra?

Shakespeare fa escriure una tragèdia amb totes les seves característiques:

- El llenguatge que utilitza és d'un alt nivell literari, per tant, d'un estil formal o elevat de la llengua. Això es veu clarament en els parlaments del Príncep, de Romeo o de Julieta, també dels caps de família, de Mercutio, de Benvolio, entre d'altres.

*PRÍncep. Súbdits rebels, enemics de la pau,
que profaneu l'acer amb sang del poble,
és que sou sords? Què és això? Homes, bèsties,
que apaivagueu el foc dels vostres odis
amb la porpra que us raja de les venes*

Acte I. Escena I.

MERCUTIO. Sí, li faré un conjur.

Romeo! Foll! Passió! Amant!

*Surt ni que siguis en forma de sospir;
digues un vers i estaré satisfet;
digues només Pobre de mi!; digues Amor i Cor;
digues un mot bonic a la comare Venus,
i un mal nom al seu fill, que no s'hi veu,*

Acte II. Escena I

- Els temes que es tracten a la tragèdia són diversos, i són plantejats amb una serietat extrema i en un to sublim. En Romeo i Julieta es tracten molts temes: l'amor, la mort, el destí, la moral dels personatges, l'odi...; i tots són tractats amb molta serietat, portant cap a un final tràgic i desesperat.
- Els personatges de la tragèdia tenen un pes important en la societat, i moralment són presentats com a exemples de bona conducta. Com es pot observar en l'obra de Shakespeare, els personatges principals es comporten de la forma més correcta segons els seus criteris, tot i que, hi uns moments que sembla que el que fan estigui malament a causa de les visions oposades que tenen uns personatges i altres.
- Que els protagonistes sofreixin de manera i inesperada conflictes produïts per l'altzar o per forces misterioses, que els condueixen cap a una desgràcia o fatalitat, sense possibilitat de fugir del destí; també és una característica de la tragèdia i que apareix en l'obra. A Romeo i Julieta els passen moltes coses que fan impossible que l'amor entre ells acabi bé. Primer de tot les famílies Capulet i Montagú estan enemistades; després la mort de Mercutio i Tibald i el posterior desterrament de Romeo; el casament sobtat de Paris i Julieta; el malentès de Romeo; i finalment la mort de tots dos. Al llarg de l'obra l'únic que els passa són desgràcies darrere desgràcies que els condueixen al seu destí fatal.
- I, l'última característica, és el final tràgic, la mort dels protagonistes, i el reconciliament amb la moral

imperant de la justícia. A l'obra de Romeo i Julieta, el destí és així, moren els amants, i les famílies veuen que tot ha estat per culpa dels seus odis, i es reconcilien.

PERSONATGES

7.- Fes una llista amb els personatges de l'obra. Destria d'aquesta llista els personatges femenins dels masculins i digueu quins predominen. Existia alguna circumstància històrico-teatral que afavorís aquest predomini? Quina?

Personatges femenins	Personatges masculins
	ESCALUS, Príncep de Verona
	MERCUTIO, parent del Príncep i amic de Romeo
	PARIS, noble, parent del Príncep i pretendent de Julieta
	PATGE de Paris
	MONTAGÚ, cap de família
	ROMEO, fill de Montagú
SRA. MONTAGÚ	BENVOLIO, nebot de Montagú i amic de Romeo i Mercutio
SRA. CAPULET	ABRAHAM, criat de Montagú
JULIETA, filla de Capulet	BALTASAR, criat de Romeo
DIDA de Julieta	CAPULET, cap de família
	TIBALD, nebot de la Sra. Capulet
	COSI de Capulet
	PERE, criat de la Dida
	GREGORI, criat de Capulet
	SAMSÓ, criat de Capulet
	FRA LLORENÇ
	FRA JOAN

Hi predominen els personatges masculins.

Sí que existia una circumstància històrico-teatral que afavorís aquest predomini. En l'època en que Shakespeare escrivia, les dones no podien fer representacions teatrals, estava prohibit, i com que els personatges femenins els havien de fer homes, era més difícil representar-los, per això hi ha més personatges masculins que femenins.

8.- Fixa't en els dos personatges principals i determina a través de diversos fragments del llibre quin aspecte físic i quina personalitat els defineix. Justifica les teves valoracions a través d'exemples concrets.

Físicament, Romeo és un noi jove i bastant maco, dolç i enamoradís. No és un noi que passi desapercebut, ja que tot Verona el considera molt amable i un excel·lent cavaller, fins i tot el cap de la família enemiga a la seva, Capulet, no vol que se l'ofengui de cap manera.

DIDA. Doncs, has triat com una ximbleta; està vist que no saps triar un home. Romeo!

No, aquest no, tot i que té una cara millor que la de qualsevol altre, tot i que té unes cames que són insuperables. I pel que fa a les mans, als peus i al cos, encara que no n'hauríem de parlar, no tenen comparació. No és pas la flor de la cortesia, però us puc assegurar que és dolç com un xaiet. Segueix el teu camí, mosseta. Què, ja heu dinat, a casa?

Acte II. Escena II.

CAPULET. És el jove Romeo?

TIBALD. L'execrable Romeo.

CAPULET. Tranquilitza't, nebot, deixa'l estar.

Es porta com un cavaller, i ja saps

que tot Verona el considera virtuós

i de tracte excel·lent. Ni per tot l'or

de la nostra ciutat, no vull que se l'ofengui,

i encara menys dins de casa meva.

Acte I. Escena V.

Romeo és molt sensible i quan s'enamora ho dóna tot per la seva estimada i pel seu amor. Quan el seu amor no li és correspost es sent trist i sense vida, com quan estima a Rosalina i aquesta no li fa cas. En canvi, quan el seu amor sí que és correspost, s'inunda d'alegria i bon humor i fa tot el possible per estar al costat de la seva enamorada; per aquests canvis radicals d'humor, seguits, d'un dia per l'altre, el seu amic Fra Llorenç el tracta d'inconstant.

JULIETA. Com has vingut aquí? Per què ho has fet?

Les parets són difícils de saltar,

i, essent qui ets, aquest lloc és la mort,

si algú dels meus et veu dintre el jardí.

Acte II. Escena II.

FRARE. [...] Encara el sol no ha netejat els teus sospirs,

encara els teus gemecs em xiulen a les orelles,

i encara et queda a la galta una taca

d'una llàgrima vella. Si tu eres tu mateix

i aquells turments eren els teus,

turments i tu éreu de Rosalina.

I ara ja no? Escolta aquesta dita:

L'home inconstant fa la dona voluble.

Acte II. Escena IV.

També cal dir que és espavilat i intel·ligent, és bastant més culte que d'altres personatges, li agrada fer broma, i és bo i simpàtic. Intenta sempre parlar abans de començar a lluitar, i només entra en un duel si no té cap més remei, així que és una persona pacífica que intenta estar bé amb tothom. Romeo és un personatge exemplar, típic de la tragèdia, que ensenya normes de bona conducta i bon comportament, a part també, de saber lluitar pels seus ideals i allò que es desitja.

ROMEO. Perdona, Mercutio. Tenia un assumpte important. I en aquest cas, no em podia obligar la cortesia.

MERCUTIO. És com dir que el teu cas et va obligar a doblegar els pernils.

ROMEO. Vols dir a fer una reverència?

MERCUTIO. Ho has interpretat de la manera més cortès.

ROMEO. És una interpretació plena de cortesia.

MERCUTIO. És clar, perquè jo sóc la flor de la cortesia.

ROMEO. La flor de la flor.

MERCUTIO. Exacte.

ROMEO. Ara entenc perquè estàs tan florit.

MERCUTIO. Ben dit! Ara fes córrer l'acudit fins que se't gasti les soles, de manera que, quan no tinguis sola, puguis consolar-te pensant que et queda l'acudit, que serà solament suat.

ROMEO. És un sol acudit, i és solament suat, perquè té solera.

MERCUTIO. Vine, ajuda'm, Benvolio, que em flaqueja la verba.

Acte II. Escena IV.

Pel que fa a la protagonista, Julieta, no està descrita, directament, de manera física, però ha de ser una noia molt maca, perquè tots s'admiren d'ella i molts cavallers van darrere d'ella. Romeo la descriu com un àngel que amb la seva bellesa fa enveja a la lluna perquè brilla com una estrella o el sol, dient això representa que és una noia molt maca, però Romeo està enamorat d'ella, i això també influeix. És tímida en l'amor, però a la vegada també ho donaria tot pel seu estimat.

ROMEO. Ja parla!

Oh, àngel radiant, torna a parlar,

perquè, essent allí dalt, fas que la nit

sigui tan gloriosa com ho és un missatger

alat del paradís damunt d'uns ulls mortals

meravellats de veure'l cavalcant

entre flocs bancs de núvols peresosos,

o bé lliscant damunt el pit de l'aire.

Acte II. Escena II.

JULIETA. Ja saps que la careta de la nit

em tapa el rostre, perquè, si no, veuries

com s'ha tornat vermell pel que m'has sentit dir.

Ah, si pogués guardar les formes i negar

tot el que he dit! Però ja és massa tard.

Acte II. Escena II.

És molt jove, encara no té catorze anys, i és, al igual que Romeo, molt enamoradissa. Cal destacar la seva lleialtat davant el seu marit, tot el que fa i aguanta per ser-li fidel, les escridassades del seu pare dient-li que és una nena mimada que només sap queixar-se, i el beuratge que es pren per no casar-se amb Paris. Aquesta característica és un dels exemples de bona conducta que determina l'obra amb el seu personatge, i com Romeo, també la defensa de l'amor per sobre de tot.

FRARE. Julieta, conec el teu dolor

i em turmenta molt més del que puc dir.

Sé que t'obliguen sense ajornament possible

a casar-te dijous vinent amb Paris.

JULIETA. No em digueu, pare, que ja ho sabeu tot,

si no em dieu què cal que fem per evitar-ho.

I si la vostra saviesa no m'ajuda,

posar remei a tot amb un punyal.

Déu va ajuntar el meu cor amb el de Romeo,

i vós les nostres mans, i abans que aquesta mà,

que vós vau segellar amb la de Romeo,

sigui el segell d'un altre matrimoni,

o que el meu cor lleial es bolqui, traïdor,

a un altre cor, això els travessarà.

Que sigui, doncs, la vostra experiència

la que em doni consell, o bé mireu:

entre els neguits i jo, que sigui aquest punyal

el jutge de la vostra autoritat i arts

si no podeu trobar cap sortida honorable.

Parleu de pressa, perquè vull morir,

si el que em dieu no em parla de remeis.

Acte IV. Escena I.

9.– El personatge de la Dida és decisiu en el desenllaç del conflicte que s'hi planteja, esposa la teva opinió sobre la influència de la seva actitud davant dels fets en la fi dels amants.

La Dida és un personatge molt important per la història i per els enamorats. La Dida, encara que considera que el casament de Julieta amb Romeo no és gaire encertat, els ajuda perquè pugui estar junts. Ella representa el personatge, potser, més quotidià i amb sentit comú de l'obra, al contrari de Julieta, toca de peus a terra i sap que aquest amor no pot tenir un final feliç, és massa ràpid, massa fugaç, i amb les famílies enemistades, encara es fa més difícil; tot i que accepta Romeo com si fos Julieta. Al llarg de l'obra intenta dir-li a Julieta que no somii, i li fa de mare i de missatgera. Si no fos per la Dida, els dos protagonistes no s'haguessin pogut casar, però la seva estimació envers Julieta, fa ajudar-la.

Quan mor Tibald, l'estimació cap a Romeo es converteix en odi, però segueix fent el que Julieta li mana: va a buscar Romeo a la cel·la de Fra Llorenç, on està amagat per comunicar-li que a la nit la seva enamorada la espera, tot i que sap els perills que comporta això, perquè sap que, a partir d'aquí, els odis entre les famílies s'agreugen.

EL TEMPS I L'ESPAI

10.– En quant temps es desenvolupa la historia i en quins espais transcorre la trama (col·loca'ls segons correspongui en aquest quadre):

Espais interiors	Espais exteriors
• Casa dels Capulet (vestíbul, la sala principal, la cambra de Julieta, el jardí de la casa, i el balcó de l'habitació de Julieta) • Cel·la de Fra Llorenç	• Verona: una plaça • Un carrer • Màntua: un carrer • Verona: Cementeri amb la tomba dels Capulet

La història es desenvolupa en cinc dies només, es sap per diverses frases que diuen alguns personatges i sabent si es de dia o de nit:

– El dia 1 va des de l'Acte Primer fins l'Acte Segon a l'escena III (diumenge).

BENVOLIO. Bon dia, cosinet.

ROMEO. Encara és tan de dia?

BENVOLIO. Ja són les nou.

Acte I. Escena I.

CAPULET. [...] Aquest vespre farem la festa de cada any:

hi haurà molts convidats, tots amics meus,

i vós sereu, entre ells, molt benvingut.

Acte I. Escena II.

– El dia 2 va des de l'Acte II, escena III, més o menys fins l'Acte IV (dilluns)

FRARE. Somriu l'alba d'ulls clars a la nit corrugada

i amb raigs de llum adorna els núvols d'orient,

i, com un embriac tentinejant, en la fosca

surt del camí del dia i del carro de Tità.

Acte II. Escena III

CAPULET. [...] Quin dia som avui?

PÂRIS. Dilluns, senyor.

CAPULET. Dilluns, aha! Dimecres, doncs, serà

massa aviat. Deixem-ho per dijous.

Digueu-li que dijous es casarà amb el compte.

Acte III. Escena IV

- El dia 3 no se exactament on es produeix i seria el dimarts,
- El dia 4 va des de l'Acte IV, fins aproximadament l'escena IV (dimecres).
- I el dia 5, va des de l'escena IV, fins el final (dijous).

L'ESTIL: PROSA I VERS

La presència de la prosa a l'obra obeeix a la funció de contrast a les escenes d'oposició entre el realisme dels criats, la Dida, Mercutio, etc. i les convencions estilitzades de l'amor petrarquista. D'altra banda, la substitució del vers rimat per vers no rimat obeeix a una funció d'aprofundiment verbal dels personatges principals, buscant passió i transparència a les expressions de Romeo i Julieta, i realisme i didacticisme als altres personatges.

11.– Transcriu un fragment en prosa i un en vers que reflecteixi aquesta teoria.